

de BOOMwijzer

PERIODIEKE UITGAVE VAN PIUS FLORIS BOOMVERZORGING NEDERLAND

jaargang 8
NR.1 2004

Schimmels verlichten stress van bomen

Baanbrekend onderzoek naar zouttolerantie

Bij sneeuw en ijzel bestrijden we gladheid op de weg met het strooien van zout. Daarmee voorkomen we slippartijen en ongevallen. Maar voor bomen in de stad en langs de weg veroorzaakt dit strooizout veel stress. De zouttolerantie van bomen kan echter worden verhoogd door de wortels te voorzien van ectomycorrhiza-schimmels. Dat heeft recent onderzoek nu definitief aangetoond.

Van alle bodems op aarde is zeven procent verzilt. Deze gronden zijn daardoor uiteraard minder vruchtbaar. Zout vermindert de beschikbaarheid van water en nutriënten en verstoort het celmetabolisme. Zout is de meest verspreide chemische

rem op de groei van gewassen. Als we leren omgaan met verzilting in de bodem, dan is dat een innovatie met grote economische en ecologische betekenis.

Onderzoek

Bij het cultiveren van verzilte gronden spelen bomen een belangrijke rol. Van nature leven bomen in symbiose met mycorrhiza-schimmels die de opname van nutriënten en water bevorderen en de weerstand tegen ziekten en andere stressfactoren verhogen. Het is bekend dat mycorrhiza-schimmels bij landbouwgewassen zoutstress kunnen verlichten. Maar kunnen deze schimmels ook bomen helpen bij het omgaan met een hoge concentratie zout in de bodem? Daarvoor bestond tot voor kort maar heel weinig evidentie. In het kader van het Europees onderzoeksproject MYCOREM (zie Boomwijzer nr.1 2001) deed Dr. Ingrid Weissenhorn daarom voor Pius Floris Boomverzorging onderzoek naar de betekenis van die

Pius Floris in Moskou

Koninklijke erkenning voor Ginkelgroep

Nieuwe advertenties in 2004

Transponders in bomen

6e Europese ISA-congres Maastricht 9-12 juni 2004

PIUS FLORIS
BOOMVERZORGING

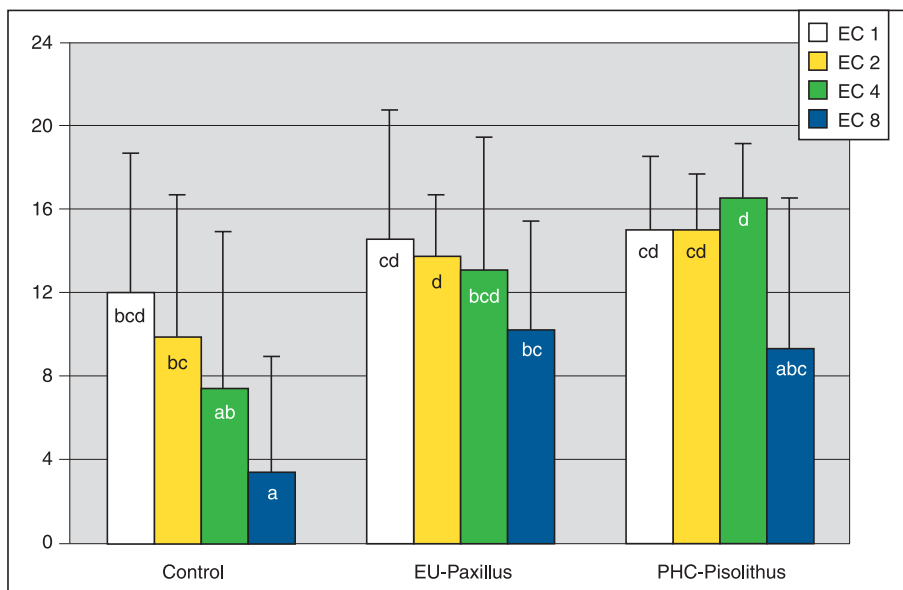
- mycorrhizae voor bomen in verzilte bodems.

Toleranter

Weissenhorn voerde over een periode van drie jaar tal van veld- en pot-experimenten uit met een reeks gangbare laanbomen en verschillende mycorrhiza-preparaten. Haar onderzoek leidt tot de conclusie dat met name ectomycorrhiza kan bijdragen tot een verhoogde zouttolerantie van bomen. Linden en beuken zijn bijvoorbeeld vrij gevoelig voor zout. Als hun wortels echter voorzien worden van goede kolonies ectomycorrhiza, dan neemt die gevoeligheid af. Ze worden dan even tolerant voor zout als iepen, populieren of eiken, bomen die met zout vrij goed overweg kunnen. Belangrijk is echter dat de wortels van de bomen goed gekoloniseerd zijn voordat ze aan zout worden blootgesteld.

Autochtone kolonies

Het inenten van bodems met mycorrhizaschimmels leidt lang niet altijd tot (blijvende) wortelkolonisatie met diezelfde schimmels. De reden daarvoor is dat zij het op den duur afleggen tegen "autochtone" schimmels waarmee ze niet succesvol kunnen concurreren. Inenting heeft echter wel altijd een stimulerende werking op de wortelgroei en mycorrhizering van een boom.

Groei (in mm stamdiameter) van eenjarige winterlindes, onbehandeld, behandeld met *Paxillus involutus* of met *Pisolithus tinctorius*, na twee jaar blootstelling aan verschillende zoutconcentraties (EC = elektrische conductiviteit).

Omstandigheden

Weissenhorn vond geen bewijs voor de stelling dat mycorrhiza-schimmels van verzilte bodems zouttoleranter zijn en planten beter tegen zout kunnen beschermen. De autochtone schimmels (van niet-zoute origine) leken al behoorlijk zouttolerant.

Voor (her)beplanting van (tijdelijk) zoute bodems moet daarom worden aanbevolen om zouttolerante boomsoorten te gebruiken (eik, iep, populier) en deze bomen in ruime mate te voorzien van schimmels die aangepast zijn aan de lokale omstandigheden (zuurgraad, zout, droogte, etc).

Dr. I. (Ingrid) Weissenhorn is bioloog en werkt freelance als adviseur en onderzoeker voor Pius Floris Boomverzorging. Dit onderzoek werd uitgevoerd op (en in samenwerking met) Bonte Hoek Kwekerijen.

Pius Floris in Moskou

Internationale samenwerking voor effectiever boombeheer

In oktober van 2003 ontving ik een verrassende e-mail van Dr. Jos Koolen. Hij informeerde of Pius Floris Boomverzorging belangstelling had om deel te nemen aan een project in Rusland, in Moskou om precies te zijn. Uiteraard was mijn belangstelling meteen gewekt. Op 27 november vertrok dan ook een delegatie van deskundigen voor gesprekken met de bestuurders in Moskou. Veel tijd was er niet, want twee dagen later vlogen we alweer terug. We spraken over plannen om de werkwijze in het groenbeheer drastisch te herstructureren. Een verslag van een boeiende reis.

Moskou is een stad met de afmeting van de Provincie Utrecht. Er wonen ruim 9 miljoen mensen. De infrastructuur kent, zoals bijna alles in deze wereldstad, een "beetje" achterstallig onderhoud. Ondanks de enorme problemen waarmee deze stad kampt, leeft er een zeer grote betrokkenheid bij het openbaar groen. De Moskovieten vinden dat net zo belangrijk als hun openbaar vervoer. Het lijkt in de drukte van deze stad alsof er alleen in de parkjes wat rust is. Bovendien woont echt iedereen in flats of appartementengebouwen.

Deze gebouwen staan in vrijwel kale betonnen omgevingen. De groenvoorziening en de parken vormen daartussen kleine oases.

Weinig soorten

De spaarzame boompjes in Moskou hebben groeiproblemen, veroorzaakt door het gebruik van strooizout in de barre Russische winters. Door de korte zomers en nog kortere voorjaar en herfst groeit er slechts een beperkt aantal soorten. Berk, linde, populier, paardenkastanje, lijsterbes en verscheidene naaldbomen vormen de hoofdmoet van bomen in het straatbeeld. Soorten als beuk en eik overleven hier eenvoudigweg niet; daarvoor is het groeiseizoen te kort.

Doorgeworteld

Pius Floris

Sterfte jonge aanplant

In Moskou worden per jaar gemiddeld 60 duizend bomen geplant. Maar de betrokken ambtenaren vertellen met droge ogen dat er jaarlijks weer zo'n 50 duizend afsterven. Met een beetje goede wil worden zij het voorjaar daarop opnieuw vervangen. Ik zag er dan ook overal alleen heel jonge bomen staan. De bomen voor de aanplant komen allemaal van eigen kwekerij; het fenomeen commerciële boomkwekerij komt op dit stukje van de wereld niet voor. Bij gebrek aan concurrentie blijft de kwaliteit van de bomen over het algemeen erg laag. Bestelling, opslag, afroep en afspraken over het planten, het zijn begrippen uit een andere wereld. De stad plant de bomen die worden aangeleverd. Kwaliteitsnormen zijn er niet.

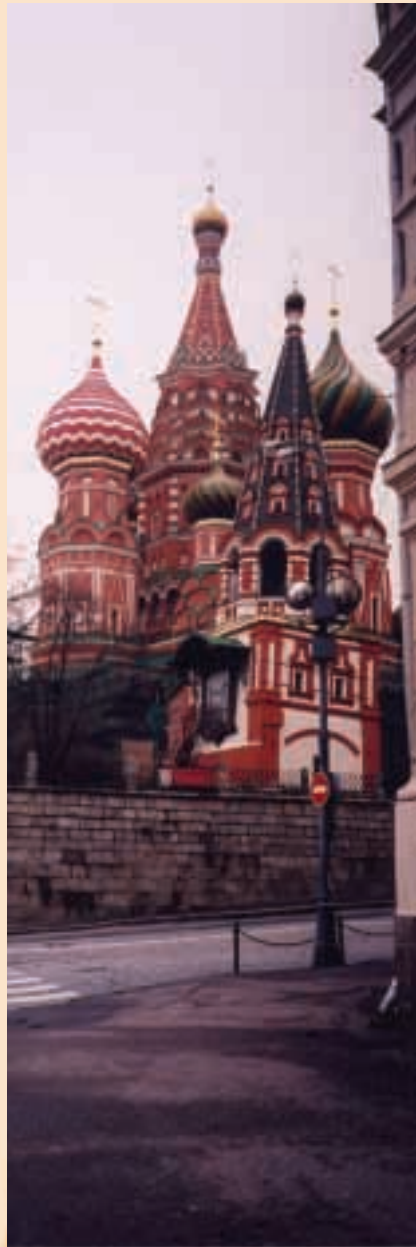
Afvoer en aankoop

De hoeveelheid bladafval die Moskou jaarlijks afvoert, is gigantisch - al bestaan er nauwelijks accurate schattingen van. Dit blad wordt verzameld en met vrachtwagens naar stortplaatsen buiten de stad gereden. De minimale afstand tot dergelijke stortplaatsen bedraagt 50 km. Dat is allemaal natuurlijk niet gratis. Aan de andere kant koopt de stad ook veengrond en turf aan, die wordt benut als "bodemverbetering" voor de plantplaatsen van bomen.

Samenwerking voor verbetering

Moskou meent dat het sterftecijfer onder hun bomen wel wat hoog ligt en dat de kosten voor afvoer van blad en standplaatsverbetering omlaag kunnen. Die problemen zouden tegelijk kunnen worden aangepakt. De stad Moskou heeft daarom het volgende plan ontwikkeld. Het bladafval gaat in eigen composteercentrales worden verwerkt tot een goede compost. Deze wordt dan gemengd met de grond afkomstig uit plantgaten, tot een goede mengverhouding ontstaat. De stad hoopt hiermee een aantal doelen gelijktijdig te verwezenlijken:

- vermindering van de afvalstroom,
- lagere kosten door het terugbrengen van de aanvoer van turf uit buitengebieden
- betere aanslag van de jonge aanplant.

Juist voor dat laatste doel heeft de Gemeente Moskou contact gezocht met Pius Floris Boomverzorging en Plant Health Care. Deze bedrijven hebben aangetoond dat de aanslag van jonge bomen aanmerkelijk beter kan dan we tot nu toe gewend zijn. Binnenkort leest u het vervolg op deze aanzet naar internationale samenwerking om te komen tot een beter bomenbeleid!

Pius Floris

Bezuinigen

Het jaar 2004 begon zoals zovele eerder in de jaren tachtig van de eeuw die achter ons ligt.

Bezuiniging op bezuiniging, saneren van groen, geen geld voor aanleg.

Voor de oude rotten in het vak is er niets nieuws onder de zon, voor de

jongere beheerders is het wennen aan deze omslag. Ik sprak bijvoorbeeld onlangs enkele wijkteamleiders voor wie deze schaarste geheel nieuw was. Zij vragen zich af waar zij het geld vandaan zullen moeten halen om het jaar door te komen. Ik kan dan alleen maar zeggen: "Het komt wel goed. Ik weet ook niet wanneer, maar het zal weer beter worden". Want natuur en conjunctuur komen en gaan in golven.

Ik zie parallellen tussen het functioneren van bomen en de westerse groei-economie. Kijk eens naar een boom als een organisme dat zuinigheid en rendement op investering voorop heeft staan. Alles wat de boom doet, kost een prijs in de vorm van suikers uit het blad. De aanmaak van elk blad en elk worteltje vergt een uitgekiend investeringsplan.

Van onze bomen kunnen wij in onze economie en ons aanbestedingsbeleid heel wat leren! In tegenstelling tot onze economen doet een boom geen concessies aan kwaliteit. De dingen worden ofwel helemaal goed gedaan, ofwel in het geheel niet. Dat duurzame uitgangspunt hanteren wij mensen niet altijd meer. Vroeger moesten bedrijven op kwaliteit concurreren, heden ten dage op prijs. Nu doen we dure concessies in het aanbesteden of het "gunnen" van werken. Uit de historie weten we dat die werkwijze op termijn extra kosten met zich meebrengt, kosten die uiteindelijk weer moeten worden opgebracht door de samenleving.

Goedkoop wordt op termijn dus duurkoop. Pius Floris Boomverzorging zal over dit onderwerp in 2004 een studiedag organiseren. Wij willen antwoord kunnen geven op deze belangrijke maatschappelijke ontwikkeling. Investeren en ontwikkelen: ons werk heeft toekomst. U hoort er meer van.

Koninklijke erkenning voor Ginkelgroep

Mijlpaal voor sympathiek familiebedrijf

De franchisehouder van Pius Floris Boomverzorging in Veenendaal bestond vorig jaar 100 jaar. De Ginkelgroep vierde dat heuglijke feit op grootse wijze. Het jaar 2003 werd een jubileumjaar dat in december een climax bereikte. Op het stadhuis in Veenendaal kreeg Wim van Ginkel officieel toestemming het predikaat Koninklijke toe te voegen aan de naam van zijn bedrijf. Aanleiding voor een gesprek met een gedreven en bescheiden vakman.

In zijn eenvoudige kantoor in Veenendaal maakt Wim van Ginkel op een heldere en frisse ochtend in januari tijd voor een gesprek. Franje en opsmuk zijn hier ver te zoeken. De omgeving ademt een sfeer van werken, van collectiviteit, aandacht voor kwaliteit en van focus op het dienen van de klant. Hoewel zijn agenda drukt en het werk wacht, is er geen spoor van haast. "Het was een geweldig jubileumjaar", geniet Wim nog zichtbaar na. "Op 20 juni hadden we een groot feest voor al onze medewerkers, en op 7 oktober was er een bijeenkomst voor onze relaties en ons personeel. Het is heel bijzonder om dit mee te mogen maken. De enthousiaste reacties van klanten en leveranciers, brieven, de interesse van familieleden - al die waardering die dan wordt uitgesproken. Dat doet toch wel wat met je."

Eeuwfeest

"Bij de bijeenkomst op Papendal waren zo'n 750 mensen aanwezig. We wilden hen informatie geven, ons vak in de breedte laten zien, maar ook amuseren. Natuurlijk hadden we ook een banket verzorgd. De dag begon met een inleiding van vier sprekers, waaronder uiteraard mijn vader. Het was mijn wens dat er op deze feestelijke dag toch ook

in alle ernst gekeken zou worden naar de maatschappelijke context waarbinnen wij opereren. Flexibilisering van de arbeid is voor alle familiebedrijven een belangrijk thema. Dat is dan ook uitgebreid aan bod gekomen, onder meer door bijdragen van sprekers van de vakbond CNV en de werkgeversorganisatie VNO/NCW. Mijn vader heeft teruggekeken in de tijd en stond stil bij het gegeven dat er ook bij ons momenten zijn geweest waarop de vraag rees of we er over twee jaar nog zouden zijn. En ikzelf heb vooruit gekeken naar de toekomst. Kennis, innovatie en kwaliteit zullen in ons bedrijf ankerpunten blijven."

"Na deze aftrap was er ruimte om de inhoud van ons vak in te duiken. De aanwezigen werden verdeeld in groepen en konden bijleren over een thema naar keuze. Zo gaf Pius Floris in de buitenlucht een presentatie over bomen en boomonderhoud en behandelde professor Zonderwijk het thema van natuurontwikkeling en inheemse kruiden. We hadden ons feest helemaal

zelf voorbereid, zonder hulp van een evenementenbureau of van andere adviseurs. Ik ben daar heel trots op en wist dat we aan alles voldoende aandacht hadden gegeven. Daardoor kon ik de dag heel ontspannen beleven."

Donatie

"We hadden de genodigden verzocht om geen geschenken mee te nemen, maar geld te geven voor een door ons te bepalen goed doel. We hebben aan het einde van het feest 17.500 euro kunnen doneren aan de Tuinen van Mien Ruijs. Mien zou in 2003 ook honderd jaar geworden zijn. Je weet dat zij heel bepalend is geweest voor de ontwikkeling van ons vak. Zij experimenteerde veel met planten en met vormgeving. Ook introduceerde zij veel blijvende elementen in de ontwikkeling van tuinen en landschapsarchitectuur. Haar modeltuinen worden een monument. We willen in haar geest verder werken en blijven ontwikkelen. Met onze financiële bijdrage steunen we het conserveren van haar modeltuinen."

Koninklijk

"Ik had gehoopt dat we op dat feest ook konden bekendmaken dat we het predikaat Koninklijke mochten gaan voeren. Voor dat predikaat komen alleen bedrijven in aanmerking die meer dan honderd jaar bestaan. Daarnaast moet je voldoen aan tal van andere criteria die door gemeente, provincie en rijk heel grondig worden getoetst. Zo moet je familiebedrijf natuurlijk van onbesproken gedrag zijn, financieel gezond en moet het betekenis hebben op nationaal niveau. Dat vergt heel wat onderzoek en helaas kon dat nét niet op tijd worden afgerond. Het zou het feest helemaal compleet hebben gemaakt. Maar het bericht dat alles rond was, kreeg ik pas twee dagen later. Nou ja, zo hadden we nog een extra afsluiting van het jubileumjaar met een bijeenkomst op het stadhuis. Dat was op 8 december."

Innoveren

"Het is een bekroning op je eigen werk, zo'n erkenning, maar ik zie het zeker niet als een eindpunt. Het is verraderlijk om in zelfgenoegzaamheid achterover te gaan leunen. Dat zal ons niet gebeuren, want we blijven met twee benen op de grond. Wij blijven ook in de toekomst investeren in onze klanten en we blijven innoveren. Dat doen we graag, want in de zorg voor de omgeving valt nog heel wat te verbeteren."

Prijskopen

"Een punt van zorg is dat we zien dat veel klanten op de markt kopen op de laagste prijs. Als die trend doorzet, wordt het voor ons heel moeilijk om te blijven doen aan innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Dat vereist namelijk dat je investeert in je personeel en in opleidingen. Het zogeheten 'prijskopen' is op termijn een bedreiging voor de kwaliteit van de werkgelegenheid in onze sector. Als de overheid haar gedachte van 'Nederland Innovatieland', serieus neemt, moet deze ontwikkeling een halt worden toegeroepen. Anders ontstaat in plaats van innovatie juist een achterstand die we in vele jaren niet meer zullen kunnen inlopen. Ik zie hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid van bedrijven en opdrachtgevers."

Personeel

"De leukste verrassing van het jaar kreeg ik op 23 december. Op de personeelsvergadering boden de medewerkers mij een boek aan over de historie van ons bedrijf. Het ziet er prachtig uit met heel veel foto's. Ze hebben dat boek samengesteld zonder dat ik ervan op de hoogte was. Dat geeft voor mij aan hoe sterk mijn medewerkers zich met dit bedrijf verbonden voelen."

Pius Floris Deventer

"Per 1 januari zijn we gestart met een vestiging in Bathmen: Pius Floris Deventer. Nu kunnen ook klanten in het oosten van het land profiteren van de kennis en kunde van Pius Floris. De regio Oost is heel rijk aan bomen en ons hele aanbod is daar zeer actueel. We zijn op dit moment onder meer aan het werk in de gemeenten Aalten en Zutphen, bij het provinciehuis in Overijssel en kasteel Heino. Ik wil daar een ander keer met alle genoeg meer over vertellen!" ●

Nieuwe advertenties in 2004

We hebben het kloppend hart gezien in de vorm van een boom, de boom in de iris van een oog en een monumentale boom die wortelt in de aderen van een opgehouden hand. We ontvangen niet veel reacties op het beeldmateriaal in onze advertenties, maar toch schijnen deze op te vallen. Dat is precies wat we nastreven.

Onze reeks krijgt een passend vervolg. In 2004 zult u in de landelijke vakbladen een nieuwe serie advertenties vinden. Eerst ziet u twee ineengeslagen handen, waarvan één in de vorm van een boomtak. Met dat beeld willen we duidelijk maken dat ons bedrijf hand in hand gaat met de zorg voor bomen. Later volgt een boomvoet waarmee we uitdragen dat we "aards" werken en met onze voeten op de grond staan. We streven naar de hoogste kwaliteit en tegelijkertijd houden we contact met de aarde zodat we ons doel nimmer uit het oog verliezen.

We krijgen wél opmerkingen over het gebruik van de Engelse taal in onze advertenties. Welnu: die gebruiken we met opzet. Boomverzorging is internationaal; de zorg voor bomen houdt niet op aan onze landsgrens. Pius Floris Boomverzorging heeft altijd een internationale oriëntatie gekend. Met onze advertenties geven wij ook in het buitenland blijk van ons bestaan. En tenslotte: de kennis waarmee wij voorop lopen in Nederland, is deels ook afkomstig uit onderzoek in het buitenland.

Wij hopen dat u onze nieuwe advertenties zult kunnen waarderen. En wij stellen al uw reacties erg op prijs. ●

Transponders in bomen

Waterdicht toezicht op onderhoud

Microchips met een kleine antenne van enkele millimeters groot. Dat zijn transponders. Als ze van buitenaf een bepaald signaal ontvangen, reageren ze door een signaal terug te sturen. Met hulp van een transponder is het mogelijk om op een juridisch waterdichte manier aan te tonen dat een boom is gecontroleerd.

Eerste

Het is intussen acht jaar geleden dat Pius Floris Boomverzorging (weer) als eerste een transpondersysteem voor bomen introduceerde. Als bij het inventariseren een transponder in een boom wordt gebracht (geboord; 3 mm), krijgt deze boom een uniek nummer. De gegevens voor deze boom worden altijd aan dit nummer gerelateerd, leesbaar en toegankelijk voor elk computersysteem.

Beheerder bepaalt

De beheerder bepaalt intussen precies wat er moet gebeuren. Deze aanvragen komen automatisch in een kleine zakcomputer te staan. Onze boomverzorgers kunnen met die zakcomputer per boom exact zien welk onderhoud de beheerder vraagt en zij zullen dat onderhoud vervolgens uitvoeren. Zij kunnen ook wijzigingen bijhouden en risico-indicaties aangeven. Mochten onze verzorgers andere bomen snoeien of andere activiteiten uitvoeren dan de beheerder vraagt, dan kan de zakcomputer de gegevens niet aanpassen. Daarmee wordt het snel duidelijk of in de daadwerkelijke uitvoering wordt gedaan wat het beheer verlangt.

GPS geen alternatief

U kent natuurlijk ook GPS (Global Positioning System) voor plaatsbepalingen. Dit satellietstelsel rekent snel de locatie van voorwerp op de aarde uit. Voor het globaal inmeten van bomen en groen is GPS heel mooi - al is het nog lang niet zo secuur als het meetwerk van een landmeter. Zeker bij laan- en straatbomen zijn meetfoutjes niet uit te sluiten. Bovendien is de locatie in feite niet meer dan een identificatiesysteem voor de afzonderlijke bomen. Die functie vervult de transponder eenvoudiger en

handiger, hetgeen voor Pius Floris Boomverzorging de reden is om exclusief met transponders te werken. Degelijk, goedkoop en betrouwbaar.

Kostenbewust

De transponder werkt in praktijk erg eenvoudig en is goedkoop. De meeste inventarisaties van bomen zijn al binnen enkele jaren niet meer actueel. Dat komt doordat opdrachtgevers de kosten voor het bijhouden van de veranderingen (mutaties) zeer sterk onderschatten. Uit een analyse van gemeenten en Pius Floris Boomverzorging blijkt dat het doorvoeren van een eenvoudige administratieve mutatie al gauw zes euro kost. Vermeignigvuldig dat bedrag eens met de hoeveelheid bomen die een gemeente per jaar moet onderhouden! Met de transpondertechniek bedragen de mutatiekosten minder dan één euro en krijgt de beheerder bovendien een juridisch waterdicht bewijs dat een boom op een zeker moment onderhoud heeft gehad. Mutaties kunnen eenvoudigweg niet worden doorgevoerd als de zakcomputer niet daadwerkelijk op minstens 30 cm van de transponder af is geweest. Toch goed om te weten voordat u uw schaarse middelen gaat besteden aan een inventarisatie of VTA onderzoek! ●

Website

Pius Floris Boomverzorging vernieuwd

Onze website www.piusfloris.nl heeft de afgelopen periode enkele uitbreidingen meegemaakt. Met de website willen wij een informatieve vraagbaak scheppen voor alle mogelijke vragen op het gebied van boombeheer. Ons uiteindelijke doel is u te voorzien van een database waarin u alle informatie over het vakgebied kunt zoeken op trefwoord.

Met ingang van dit jaar hebben wij aan onze site een pagina Actueel toegevoegd. Hierop leest u over elke nieuwe ontwikkeling op ons vakgebied. En nog dit jaar komen alle uitgaven van de Boomwijzer op de site te staan. In eerste instantie doen we dat in de vorm van PDF-files (Portable Document File). Deze files kunt u gewoon afdrukken om uw verzameling van alle uitgaven vanaf 1998 te completeren. Er bestaat ook een speciale ringband voor de Boomwijzer. Als u belt of mailt met de dichtstbijzijnde vestiging, bezorgen wij de map bij u thuis.

We willen u, onze lezers en klanten, verzoeken om uw vragen of opmerkingen via de website aan ons kenbaar te maken. U kunt van daaruit rechtstreeks mailen naar de vestigingen of met Pius Floris. Wij doen ons best om uw brief zo snel mogelijk te beantwoorden.

In deze rubriek dit maal twee besprekingen: *Ruimte voor de stadsboom*, door Annemiek van Loon en een uitgave van de Bomenstichting met de titel *Bomen Effect Analyse*.

Ruimte

Een mooi vormgegeven boek met zeer fraaie foto's en tekeningen over de ruimte die stadsbomen toekomt. Dat is, in het kort, *Ruimte voor de stadsboom*. Je leest de 127 pagina's met gemak in een avondje door om de opgedane kennis

nooit meer te vergeten. Per hoofdstuk gaat de auteur, Annemiek van Loon, in op verschillende methoden om bomen in het stedelijk gebied voldoende groei- en leefruimte te geven. Ze bespreekt bomenzand, bomengranulaat en bomengrond en geeft goede voorbeelden voor de inrichting van plantplaatsen. Zoals onze lezers wel verwachten, nemen wij de uitleg over bodemverbetering met een "korreltje bomenzand". De boom als organisme krijgt ruime aandacht in het hoofdstuk biologie.

Het boek richt zich op de doelgroep van ontwerpers en technici en vormt voor deze lezers een goede aanvulling op de bestaande vak kennis. Het kwam tot stand met medewerking van Hogeschool Larenstein, Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) te Wageningen, Gemeente Apeldoorn en BSI (waardoor het BSI-gehalte aan foto's en adviezen erg hoog is, maar niet minder fraai).

Annemiek van Loon.

Ruimte voor de stadsboom,
Uitgeverij Blauwdruk Wageningen,
ISBN: 90-75271-14-x prijs: € 24,50
Bestellen per e-mail: blauwdruk@gaw.nl

Modelbeoordeling voor bouw en aanleg

Er is veel mogelijk in technisch en juridisch opzicht wanneer er in de buurt van bomen gebouwd moet worden. Het vraagt echter een gemeentelijke visie, beleid en een heldere procedure om de bouw ook voor die bomen tot een goed einde te brengen. De *Bomen Effect Analyse*, die werd uitgebracht door De Bomenstichting, biedt meer dan 30 jaar gebundelde expertise op dit gebied.

De *Bomen Effect Analyse* is een beoordelingsmethode om de effecten voor bomen in kaart te brengen bij voorgenomen ingrepen in de ruimtelijke ordening. Deze beoordelingsmethode, kortweg de BEA genoemd, is ontstaan op basis van jarenlange ervaring in boombelid- en beheeradviezen. In een handzame brochure is de BEA beknopt en kernachtig beschreven.

Diverse bijlagen en nuttige toelichtingen zijn terug te vinden op de bijgevoegde cd-rom. Een praktische gids voor elke gemeente die handvatten zoekt voor een goed boombeleid!

De publicatie *Bomen Effect Analyse* (Edwin Koot en Bas Visser) kost € 35,- per stuk. Daarbij komt € 3,20 verzendkosten. Voor donateurs van de Bomenstichting geldt een korting van € 5,-. Bestellen kan via internet www.bomenstichting.nl of door overmaking van het totaal bedrag (€ 38,20) op giro 2108755 van de Bomenstichting te Utrecht, onder vermelding van BEA. ●

(ingezonden mededeling)

TreeSaver Transplant

Bomen en heesters gegarandeerd gezonder en sterker!

TreeSaver Transplant brengt biologische balans bij de boom.

- Betere aanslag, óók bij late aanplant
- Minder droogtegevoelig
- Minder (strooi-) zoutgevoelig
- Voor bomen met en zonder kluit
- Eenvoudig in gebruik
- 100% Natuurlijk

Plant Health Care BV
Postbus 2030, 5260 CA Vught
Tel: (073) 656 26 95
Fax: (073) 656 31 02
E-mail: phcpiusfloris@home.nl

Schrijf u nu in voor het ISA-congres op www.isa2004.nl !

6e Europese ISA-congres Maastricht 9-12 juni 2004

Het ISA-congres in Maastricht wordt het grootste congres dat ooit op het gebied van boomverzorging in Europa is georganiseerd. De voorbereidingen zijn in volle gang. De verschillende organisatiecommissies hebben steeds meer van de geplande onderdelen gereed.

Zorg, als het even kan, dat u zich inschrijft voor dit unieke congres. Velen zijn u reeds voorgegaan. De organisatie verwacht meer dan 600 deelnemers uit minstens 12 landen. Er is geen betere gelegenheid om in korte tijd zoveel nieuwe en bruikbare kennis op te doen als op dit congres. Daarnaast is het natuurlijk ook geweldig om met collega's uit heel Europa te kunnen praten over het vak, nieuwe vrienden te maken en veel te leren. Bezoek de website: www.isa2004.nl en schrijf u zonder dralen in. ●

Nooit meer kansloos geplant!

— Duurzame oplossingen voor alle wortelproblemen

Meeste boomen in onze stedelijke omgeving brengen door wortelgedruk schade toe aan bestrating en ondergrondse infrastructuur. Het regelmatig kappen van zijn probleemwortels beïnvloed niet alleen de gezondheid van de boom maar brengt ook steeds terugkerende kosten met zich mee. Een boom hoeft probleemloos en met lage onderhoudskosten te kunnen blijven staan. Waar zijn wortels op een verantwoorde manier worden geweerd en geleid. DeepRoot Europe levert hiervoor alle systemen. Wortelweringsystemen voor het gladde werven van wortelgroei en als enige in de markt het gepatenteerde DeepRoot wortelgeleidingsysteem voor het geleiden van de natuurlijke wortelgroei naar de juiste diepte. Alleen het DeepRoot systeem zorgt voor een goede verankering van de boom en voorkomt wortelgedruk. Zo geeft DeepRoot u een aanzienlijke kostenbesparing en alle boomen de kans op een lang leven. Ook in bestaande situaties.

DeepRoot Europe *Guiding nature!*

DeepRoot Europe - Postbus 302 - 5260 AH Vught - Tel: (073) 657 25 71 - E-mail: info@deeproot.nl - www.deeproot.nl

C O L O F O N

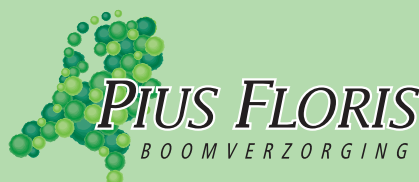
De Boomwijzer is een periodieke uitgave van Pius Floris Boomverzorging Nederland BV. Het blad biedt interessante informatie voor iedereen die te maken heeft met boomaanplant en onderhoud. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Redactie-adres

Pius Floris Boomverzorging Nederland BV
Postbus 2030, 5260 CA Vught
Tel: (073) 656 06 33, fax: (073) 656 31 02
Email: pfbn@piusfloris.nl
Website: www.piusfloris.nl

Ontwerp & Vormgeving:

PAG | Reclame- en Ontwerpburo, Maastricht

Pius Floris Boomverzorging Amsterdam
Raasdorperweg 54, 1067 TL Amsterdam
Postbus 58371, 1040 HJ Amsterdam
Tel: 020-497 40 80, Fax: 020-497 63 09
Email: amsterdam@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Buitenpost
t West 92, 9285 WD Buitenpost
Tel: (06) 51549555, Fax: (0511) 543215
Email: buitenpost@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Bunde
Pasweg 25, Postbus 24, 6240 AA Bunde
Tel: (043) 365 25 19, Fax: (043) 364 82 00
Email: bunde@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Deventer
Postbus 39, 7400 AA Deventer
Tel: (0570) 543280, Fax: (0570) 544517
Email: deventer@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Leiderdorp
Persant Snoepweg 8, Postbus 189, 2350 AD Leiderdorp
Tel: (071) 501 21 99, Fax: (071) 501 20 93
Email: leiderdorp@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Oudelande
Lindestraat 14, 4436 AJ Oudelande
Tel: (0113) 54 83 90, Fax: (0113) 54 85 10
Email: oudelande@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Rotterdam
Olivier van Noortstraat 4, 3124 LA Schiedam
Tel: (010) 233 05 76, Email: rotterdam@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Veenendaal
Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal
Tel: (0318) 55 50 17, Fax: (0318) 54 03 40
Email: veenendaal@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Vught
Baarzenstraat 17, Postbus 2021, 5260 CA Vught
Tel: (073) 656 72 35, Fax: (073) 656 94 35
Email: vught@piusfloris.nl